

Seminārs : "**Gaisa balonu lidojumu drošība - ES normatīvo aktu prasību ievērošana**".
2011.gada 24.maijs, Valmiera.

Saskaņā ar Transporta attīstības pamatnostādņem 2007.-2013.gadam Latvijā tiek nodrošināts lidojumu drošības līmenis, kas atbilst starptautiskajiem standartiem (ICAO un Eiropas Savienības), un nav zemāks kā citās Eiropas Savienības valstīs. Saskaņā ar Konvencijas par starptautisko civilo aviāciju 6.Pielikuma standartiem, Valsts civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošības programmas ietvaros, valstij ir jāievieš Civilās aviācijas gaisa kuģu Drošības Vadības Sistēma .

Termini :

LR likums "Par aviāciju" nosaka :

"Gaisa kuģa kapteinis — pilots, kas ir atbildīgs par gaisa kuģa ekspluatāciju un drošību tā lidojuma laikā.";

"Gaisa kuģu lidojumu drošība — komplekss aviācijas darbības raksturojums, kas nosaka iespēju veikt lidojumus, neapdraudot cilvēku dzīvību un veselību."

Pirmslidojuma pārbaude - pārbaude, kuru veic pirms lidojuma, lai pārliecinātos, ka gaisa kuģis ir derīgs paredzētajam lidojumam.

Lidojumderīguma uzturēšana - visi procesi, kas nodrošina, ka jebkurā brīdī sava ekspluatācijas mūža laikā gaisa kuģis atbilst spēkā esošajām lidojumderīguma prasībām un ir drošs darbībā.

Lidojumu drošība – stāvoklis, kurā kaitējuma risks personai vai bojājuma risks īpašumam ir ierobežots līdz pieņemamam līmenim, īstenojot nepārtrauktu apdraudējuma identificēšanas un riska novērtēšanas un mazināšanas procesa vadību.

Valsts civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošības programma – izstrādāts noteikumu un darbību komplekss ar nolūku uzlabot civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošību.

Cēloņi – darbība, bezdarbība, notikumi, apstākļi vai to kombinācija, kā rezultātā ir noticis nelaimes gadījums vai incidents;

Nopietns incidents – incidents, pēc kura norises apstākļiem var secināt, ka ir bijusi liela iespējamība, lai notiktu civilās aviācijas nelaimes gadījums .

Nopietnu incidentu saraksts un pazīmes : -

- Ir gandrīz notikusi sadursme, kas prasījusi manevra veikšanu, lai izvairītos no sadursmes vai nedrošas situācijas.
- Lidojuma laikā pēdējā brīdī ir notikusi izvairīšanās no sadursmes ar zemi.
- Daudzkārtēji vienas vai vairāku gaisa kuģa sistēmu bojājumi, kas būtiski ietekmē tā vadīšanu.
- Gaisa kuģa apkalpes loceklis lidojuma laikā ir kļuvis darbnespējīgs.
- Degvielas atlikums ir mazāks par minimālo noteikto degvielas rezervi, un pilots izziņo ārkārtas stāvokli.

Šis saraksts nav pilnīgs un ir paredzēts tikai kā palīglīdzeklis nopietnu incidentu noteikšanai.

1.Lidojumu drošības programmas sastāvdaļas un elementi

Lidojumu drošības politika un mērķi:

- galvenā lidojumu drošības personāla nozīmēšana;
- Drošības Vadības Sistēmas īstenošanas plāns;
- avārijas reaģēšanas plāna koordinēšana;
- dokumentācija.

Lidojuma drošības riska vadība:

- apdraudējuma identificēšanas process;
- riska novērtēšanas un mazināšanas process;
- iekšējā lidojumu drošības uzraudzība.

Lidojumu drošības garantēšana:

- pārmaiņu vadība;
- DVS nepārtraukta uzlabošana.

Lidojumu drošības veicināšana:

- lidojumu drošības mācības un attīstība;
- lidojumu drošības rezultātu izplatīšana.

2. Lidojumu drošība, kas par to atbild un kas pārrauga ? (pēc Eiropas Parlamenta noteikumiem civilās aviācijas drošības jomā 2006.gada 16.jūlijs, Strasbūra)

- aviācijas drošība - pasākumu un cilvēku un dabas resursu kopums, kuri paredzēti, lai pasargātu civilo aviāciju no nelikumīgas iejaukšanās, kas apdraud civilās aviācijas drošību
- par lidojuma drošību atbildīgais drošības darbinieks - dalībvalsts algota persona ceļošanai ar dalībvalsts licencēta gaisa pārvadātāja gaisa kuģi, lai aizsargātu minēto gaisa kuģi un tajā esošās personas no nelikumīgas iejaukšanās darbībām, kas apdraud lidojuma drošību
- lidojuma drošība - spēja darboties reālos apstākļos, kuros ir riski. Veikt pārlidojumu bez ievērojamiem traucējumiem

3.Draudi lidojumu drošībai

ir incidenti, kā arī gaisa kuģu, to iekārtu defekti un bojājumi, aeronavigācijas sistēmu un zemes tehnisko iekārtu bojājumi, kas apdraud gaisa kuģu ekspluatāciju un lidojumu vadīšanu.

Lidojumu drošības apdraudējumi

- Gaisa kuģa konstrukcijas bojājumi
- Konstatēti apkalpes locekļu vai tehniskā personāla darbinieku miesas bojājumi vai pēkšņa saslimšana
- Bīstamu situāciju novēršanas gadījumi
- Konstatētas gaisa kuģa sistēmu vai tā aprīkojuma darbības kļūmes
- Notikumi, kas saistīti ar gaisa kuģa vadīšanu lidojuma laikā un par kuriem jāziņo
- Bojātu iekārtu vai neatbilstošu pakalpojumu izmantošana gaisa kuģa ekspluatācijā
- Notikumi, kas saistīti ar pārkāpumiem pasažieru un kravas pārvadājumos vai degvielas uzpildīšanas pārkāpumiem
- Notikumi, kas apdraud vai var apdraudēt gaisa kuģa un tajā esošo personu vai citu personu drošību

4.Kontroles un uzraudzības organizācijas :

Satiksmes ministrija- izstrādā attiecīgos nozaru politikas plānošanas dokumentus un tiesību aktus un koordinē to ieviešanu

Civilās aviācijas aģentūra - kas veic Nacionālās uzraudzības institūcijas un kompetentās iestādes funkcijas civilās aviācijas drošības jomā saskaņā ar Eiropas Savienības un Latvijas Republikas tiesību aktiem, iekļaujas pasaules un Eiropas civilās aviācijas sistēmā, nodrošinot tai atbilstošu augstu lidojumu drošības līmeni

Valsts A/S „Latvijas Gaisa satiksme” - nodrošina drošus un kvalitatīvus aeronavigācijas pakalpojumus visiem gaisa telpas lietotājiem Rīgas lidojumu informācijas rajonā

Transporta nelaiemes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs - veic civilās aviācijas nelaiemes gadījumu un incidentu izmeklēšanu un balstoties uz izmeklēšanas rezultātu analīzi izstrādā lidojumu drošības rekomendācijas

LR likumā “Par aviāciju” norādītajos gadījumos aviācijas incidentus izmeklē un informāciju apkopo Transporta nelaiemes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs un CAA. Transporta nelaiemes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs, saskaņā ar LR likumā “Par aviāciju” noteikto, izstrādā rekomendācijas civilās aviācijas nelaiemes gadījumu un incidentu cēloņu novēršanai turpmākajā civilās aviācijas darbībā. Balstoties uz izmeklēšanas rezultātu analīzi, tiek izstrādātas lidojumu drošības rekomendācijas

- uzdevums - izmeklēt aviācijas nelaiemes gadījumus, nopietnus incidentus un, ja nepieciešams lidojumu drošības uzlabošanai, arī incidentus
- mērķis - paaugstināt lidojumu drošību un novērst aviācijas nelaiemes gadījumu un incidentu atkārtanos. Izmeklēšana nav saistīta ar personas vainas vai atbildības noteikšanu

5.Starptautiskās aviācijas institūcijas:

- Starptautiskā civilās aviācijas organizācija (ICAO)
- Eiropas Aeronavigācijas drošības organizācija (EUROCONTROL)
- Eiropas aviācijas drošības aģentūra (EASA)
- Apvienotās aviācijas institūcijas (JAA)
- Eiropas civilās aviācijas konference (ECAC)

Eiropas Aviācijas drošības aģentūra (EASA)

Ar 2002. gada 15. jūlija Regulu (EK) Nr. 1592/2002 tika izveidota Eiropas Aviācijas drošības aģentūra (EASA). EASA ir Eiropas Savienības izpildaģentūra, kura atrodas Ķelnē, Vācijā. Tā atbild par drošības noteikumu pieņemšanu, ko piemēro attiecībā uz produktiem, personām un organizācijām, kā arī attiecībā uz pārbaužu un izmeklēšanu veikšanu, lai nodrošinātu šo noteikumu ievērošanu. EASA papildu uzdevumos ietilpst lidojuma derīguma sertifikātu piešķiršana, ekspertu atzinumu sniegšana un palīdzības sniegšana Komisijai gaisa transporta likumdošanas priekšlikumu sagatavošanā. Regula (EK) Nr. 216/2008 paplašināja EASA pilnvaras attiecībā uz reisu organizēšanu, pilotu licencēm, kā arī — Čikāgas konvencijas ietvaros — trešo valstu gaisa kuģu drošību.

- Eiropas Komisijai nodrošina tehnisko ekspertīzi, atbalstot noteikumu projektus, kas paredz aviācijas drošību dažādās jomās
- Nodrošina tehnisko ieguldījumu būtisku starptautisko nolīgumu slēdzieni izdarīšanā
- Aeronavigācijas produktu un tādu organizāciju sertifikācija, kuras iesaistītas produktu izstrādāšanā, ražošanā un uzturēšanā
- Sertificē arī civilās aviācijas, ieskaitot vispārējās un biznesa aviācijas, izstrādājumus

Normatīvie akti :

1. Ministru kabineta noteikumi Nr.660 Rīgā 2003.gada 25.novembrī „Noteikumi par civilās aviācijas nelaiemes gadījumu un incidentu izmeklēšanu”
2. LR Likums „Par aviāciju”
3. Regula (EK) Nr. 1592/2002;
4. REGULA (EK) Nr. 216/2008 (konsolidēta LV) , par kopīgiem noteikumiem civilās aviācijas jomāDirektīva 94/56/EK
5. REGULA (EK) Nr.2042/2003 (konsolidēta LV) , par lidojumderīguma uzturēšanu. Definē ELA I
6. Part-M (EU127/2010; ED2010/002/R),07/2010 (konsolidēta ENG) , , par lidojumderīguma uzturēšanu

Papildus informācija :

7. FAI CIA Safety Officer Handbook 2009 (ENG) , iepazīties ieteicams katram gaisa balonu entuziastam
8. 10.08.2010 EASA NPA ,EC 2042/2003;216/2008;ICAO Annex6 saskaņošana,lidojumderīguma uzturēšana(ENG).
9. CRD PART I TO NPA 2008-07. Eff. date : 15 JUL 2010. ELA process